

Sygn. akt I ACa 173/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA - Zbigniew Cendrowski (spr.)

Sędzia SA - Edyta Jefimko

Sędzia SA - Hanna Muras

Protokolant - praktykant Maja Frontczak

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2014 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Starości (...), Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w (...)

o zapłatę i przyznanie emerytury lub renty na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 listopada 2013 r., sygn. akt II C 78/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten sposób, że zamiast kwoty 30.993,49 zł (trzydzieści tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy złote czterdzieści dziewięć groszy) zasądza kwotę 15.702,57 zł (piętnaście tysięcy siedemset dwa złote pięćdziesiąt siedem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 listopada 2013 r. do dnia zapłaty i oddala dalej idące powództwo;

2. oddala apelację pozwanego w pozostałej części i oddala apelację powódki w całości;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego;

4. nieuszczoneymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Co do apelacji strony pozwanej – Sąd Apelacyjny podziela zarzuty tak co do wysokości szkody poniesionej przez powódkę w związku z wykonywaniem decyzji administracyjnej z 23 sierpnia 1976 r. Wszystkie decyzje administracyjne były przedmiotem dowodzenia w sprawie i żadna ze stron nie kwestionowała ich treści. W protokołu z 5 sierpnia 1976 r. (k. 262 – 263 akt) i decyzji z 23 sierpnia 1976 r. (k. 265 akt), wynika, że wartość nieruchomości została oceniona na kwotę 14.925 zł i była to kwota należna małżonkom J. i A. Z.. Z tego do rąk właścicieli wypłacono jedynie kwotę 7.344 zł, resztę należności zaliczono w poczet wymaganych zobowiązań właścicieli wobec Państwa.

Powyzszego powódka w toku procesu nie kwestionowała – również wówczas, gdy strona pozwana przedstawiła taki zarzut w toku postępowania przed Sąd Okręgowy – co miało miejsce po raz pierwszy w piśmie procesowym z 6 sierpnia 2013 r. (k. 463 – 466 akt).

W sytuacji, gdy zdarzenie powodujące szkodę przynosi jednocześnie poszkodowanemu korzyść, wówczas należy taką korzyść uwzględnić przy określeniu wysokości odszkodowania, ostatecznie uwzględnia się stan wynikający ze skompensowania szkody i korzyści. W sprawie niniejszej korzyścią właścicieli było zwolnienie się z długu (vide m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r. III CZP /10).

Sąd Apelacyjny podziela również zarzut strony pozwanej co do zakresu legitymacji czynnej powódki.

Wierzytelność wobec strony pozwanej powstała wskutek zaistnienia bezprawnej decyzji administracyjnej z 23 sierpnia 1976 r., a więc jeszcze w czasie trwania małżeństwa, które zostało rozwiązane przez rozwód w 1984 r. Wierzytelność ta weszła zatem do majątku wspólnego małżonków. Ustanie wspólności (wskutek rozvodu) pociąga za sobą przekształcenie się wspólności majątkowej małżeńskiej we wspólność, do której mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego we współwłasności w częściach ułamkowych (art. 42 k.r.o.), z uwzględnieniem uregulowań zawartych w art. 43 – 46 k.r.o. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (uchwała z 30 maja 1975 r. – III VCZP 27/7) sformułowane zostało stanowisko, zgodnie z którym od chwili ustania wspólności do chwili dokonania podziału majątku wspólnego każde z małżonków może dochodzić od dłużnika we własnym imieniu i na własną rzecz części wierzytelności stanowiącej składnik tego majątku, odpowiadającej przysługującemu mu udziałowi w majątku wspólnym, jeśli należne świadczenie jest podzielone w rozumieniu art. 379 k.c. (postanowienie SN z 9 września 1990 r. – II CKN 460/98).

Nie jest trafny pogląd Sąd Okręgowy odwołujący się do pojęcia zarządu w płaszczyźnie przepisu art. 209 k.c.

Zgodnie z treścią tego przepisu każdy ze współwłaścicieli jest legitymowany do samodzielnego dokonywania czynności – ale zmierzających do zachowania wspólnego prawa. Przepis ten odnosi się zatem do sytuacji – gdy współwłaściciel – dokonuje czynności stricte zachowawczej, to jest zmierzającej do zachowania prawa. Działając przy tym w interesie wszystkich współwłaścicieli.

Zgodnie z wyrokiem SN z 27 października 1971 r. I CR 27/71 – współwłaściciel nie może dochodzić całości roszczenia o odszkodowanie za utraconą własność. Nie stanowi natomiast czynności zachowawczych spór z osobą trzecią o odszkodowanie za utraconą współwłasność (vide wyrok SN z 11 lutego 2009 r. V CSK 325/08, wyrok SN z 15 października 2008 r. – I CSK 118/08). Wskazana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku uchwała SN z 13 marca 2008 r. – III CZP 3/08 nie dotyczy roszczenia odszkodowawczego, ale roszczenia windykacyjnego i roszczeń ....., które z istoty swej zmierzają do zachowania wspólnego prawa.

Gdy współwłaściciele tracą takie wspólne prawo i mogą dochodzić jedynie roszczeń odszkodowawczych, przepis art. 209 k.c. nie ma zastosowania.

Uwzględniając zarzuty strony pozwanej Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz powódki kwotę 15.702,57 zł.

Sąd Apelacyjny z przyczyn już omówionych, podziela podglądy strony pozwanej tak co do konieczności uwzględnienia kwoty 6.581 zł stanowiącej korzyść dla małżonków Z. (w postaci zmniejszenia zadłużenia), jak i co do tego, że powódka może dochodzić odszkodowania jedynie w swoim imieniu – a zatem co do udziału w 1/2).

Oznacza to, że procentowe odniesienie uzyskanego w 1976 r. odszkodowania do ówczesnej wartości nieruchomości (zgodnie z opinią biegłego 33.694 zł) winno dotyczyć połowy uzyskanego łącznie odszkodowania – to jest połowy kwoty stanowiącej sumę wartości – 7.344 zł (kwota uzyskana w gotówce) i 6.581 zł (kwota stanowiąca korzyść w postaci zmniejszenia zadłużenia majątku wspólnego). Daje to kwotę 6.962,50 zł (1/2 kwoty 13.925 zł). kwota 6.962,50 zł stanowi 20,66 % wartości nieruchomości wycenionej według stanu na 1976 r. i cen obecnych (opinia biegłego k. 380 akt). powódka winna zatem otrzymać 39,67% obecnej wartości nieruchomości – (39.583 zł) – to jest kwotę 15.702,57 zł.

Liczba 39,67% stanowi połowę różnicy między 100% a 20,66% - przy czym to a ostatnia liczba stanowi stosunek kwoty 6.962,50 zł (połowa uzyskanego odszkodowania) do kwoty 33.694 zł (wartość nieruchomości wg cen na 1976 r.).

Uzasadnione zatem stało się zasądzenie na rzecz powódki kwoty 15.702,57 zł z ustawowymi odsetkami od 14 listopada 2013 r. do dnia zapłaty. Wartości nieruchomości a następnie wysokości szkody została ustalona na chwilę wyrokowania, zatem odsetki od zasądzonej kwoty są należne od daty orzeczenia (wyrok SN z 18 lutego 2011 r. I CSK 243/10).

O kosztach orzeczono stosownie do rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze trudną sytuację życiową powódki Sąd zasądził od niej na rzecz strony pozwanej jedynie 10% wynagrodzenia należnego za zastępstwo procesowe, pozostałymi kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów orzeczono stosownie do art. 385 k.p.c. oraz art. 386 § 1 k.p.c.